פרק לב
זרע ברך ה'

הרב ברוך נאה – מחבר "גמרא שלימה" ◈ הרב משה צבי נאה – רב בית כנסת חב"ד בפתח תקוה ◈ הילד זלמן נאה – נהרג על ידי פורעים ערבים ◈ מרת חיה לאה מייזליש – מארחת בחסד עליון ◈ מרת שרה ציפורה וינד – שמחה בכל מצב ◈ מרת לנה בורגנסקי – סייעה לנזקקים ◈ מרת רחל מרים זילבר – חינוך ברוח ישראל סבא ◈ מרת חנה קוזלובסקי – סייעה לאביה בהגהת חיבוריו

חינוך במסירות

את בניו ובנותיו, חינך הרב חיים נאה במסירות רבה. רעייתו נפטרה בצעירותה, והוא שימש לילדיו כאב ואם גם יחד. מסירותו לילדיו לא ידעה גבול. הם חונכו על ידו בדרך התורה, החסידות והחסדים, זאת חרף קשיי הפרנסה אשר הגיעה בדוחק רב ולמרות עיסוקו האינטנסיבי בכתיבת חיבוריו התורניים. הבנים והבנות בגרו והקימו משפחות, והרב נאה זכה לראות את נכדיו. אולם טרגדיה גדולה העיבה עליו, צעיר הילדים שניאור זלמן דובער - זלמנק'ה, נהרג על ידי פורעים ערבים בדרך חזרה מחתונת הבן הבכור הרב ברוך.

הגאון הרב ברוך נאה

הגאון הרב ברוך נאה ע"ה

הגאון הרב ברוך נאה, נחשב לגאון חריף ובקי, מומחה לפיענוח כתבי יד, חיבר את הספר הייחודי 'גמרא שלימה'. זכה ללמוד ימים ולילות רבים עם אביו הדגול, ולהגיש סיוע בעת כתיבת חיבוריו התורניים המפוארים.

הרב ברוך נולד ביפו בכ"ד טבת

תרע"ה, ובאותה עת אביו שהה במצרים. היה זה בימי מלחמת העולם הראשונה, והטורקים גירשו בעלי נתינות רוסית ובהם את בני משפחת נאה, אשר הועלו בכוח לאוניה אשר הפליגה למצרים. וכאשר האוניה התמלאה, הרב חיים נאה הוריו ואחיו היו על סיפון האוניה, ואילו אמו הרבנית דבורה נותרה על החוף, ולא הורשתה להצטרף למשפחתה. לאחר הפלגת האוניה, הצליחה הרבנית דבורה להגיע לבית הוריה ביפו, ושם נולד הבן הבכור.

שלושה שבועות לאחר לידתו נסעה אמו יחד עם הרך הנולד, למצרים. את פידיון הבן של הרב ברוך, ערכו הוריו במחנה הגולים "שוני הקטן" שליד אלכסנדריה, שם התרכזו רוב הגולים מהארץ.

את שנותיו הראשונות עשה במצרים, ולאחר מכן שבה המשפחה לארץ ישראל, כאן הכניסו אביו ללמוד בתלמוד תורה 'עץ חיים', אשר שכן באותם ימים בחצר בית הכנסת 'החורבה' בעיר העתיקה. כישרונותיו המיוחדים, ניכרו בו כבר מילדותו, וכבר אז נחשב לעילוי גאוני.

בן 14 היה כאשר זכה להיכנס ל'יחידות' אצל כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש, בעת ביקורו בארץ בשנת תרפ"ט. הת' ברוך הצעיר התלווה אל אביו בהיכנסו אל הקודש.

הרב חיים נאה (משמאל) עם מחותנו הרב יואל אשכנזי מטבריה

כאמור, בילדותו למד בתלמוד תורה וישיבת "עץ חיים". עוד בשנותיו הראשונות הצטיין כעילוי ומתמיד נפלא, בגיל 9 נבחן בעל פה כל מסכת בבא קמא גפ"ת והפליא בידיעותיו. בישיבה ספג תורה ויראת שמים מהגאון הרב איסר זלמן מלצר ראש הישיבה, כן התקרב להגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל הרב מטעפליק, שהיה מיודד עם אביו הגר"ח נאה.

גם בביתו קבע חברותות עם מיטב העילויים הירושלמים ומהם אשר נודעו לאחר שנים כרבנים דגולים כמו הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ויבלחט"א הגאון הראשון לציון רבי עובדיה יוסף שליט"א.

מלבד כישוריו המיוחדים בלימוד, כאביו היה אף הוא בעל קול ערב והיה בעל תפילה מיוחד במינו וכאשר היה יורד לפני התיבה בשבתות מועדים וימים הנוראים, הנעים את התפילה בקולו הגבוה והערב.

בהגיעו לפרקו, התחתן עם מרת הדסה בת הגאון הרב יואל אשכנזי ע"ה מטבריה ואחיינית האדמו"ר ה"ברכת אברהם" מסלונים - רבי אברהם ויינברג זצ"ל. החתונה נערכה בעיר מגורי הורי הכלה, ביום שני ו' אלול תרצ"ט, ובתוך ימי השבע ברכות אירעה טרגדיה קשה. כמה מבני המשפחה, בחזרם מהחתונה, התעכבו בבית הסבא פניגשטיין בתל אביב, ומשם עלו לאוטובוס אשר יעדו ירושלים. במהלך הנסיעה, פורעים ערבים ירו על האוטובוס, ואחיו הצעיר - הילד זלמן נאה נהרג, כפי שיסופר לקמן באריכות.

לאחר נישואיו, הצטרף לסגל הלומדים ב"מכון הרי פישל" בירושלים והשתתף בעריכת ספרים חשובים שיצאו לאור על ידי המכון. כאן, קשר ברית תורה עם טובי העילויים הצעירים ומהם שהתפרסמו במרוצת השנים לגדולי ישראל וגאונים מובהקים ובהם: הגאון רבי בן ציון אבא שאול ראש ישיבת פורת יוסף.

לאחר הסתלקות אביו בחודש תמוז תשי"ד, קיבל על עצמו הרב ברוך נאה את המשך עריכת לוח כולל חב"ד, וזאת בעידודו וברכתו של הרבי מליובאוויטש. גם הלוח של הגר"ב נאה זכה להתייחסות ישירה של הרבי, אשר הואיל להגיה אותו ולשגר אליו את הגהותיו.

ובאותו ענין. הרב טוביה בלוי כתב על התקשרותו לרבי מליובאוויטש (בפרדס חב"ד 16):

"כאביו הגאון היה קשור בכל נימי נפשו אל הרבי, וגם הוא זכה להתייחסויות הערכה רבות".

כמו כן, כפי שנכתב לעיל, הוציא לאור את חלק ט' של קצות השולחן, שהיה כמעט מוכן לדפוס כאשר נפטר אביו.

שנים מספר לאחר נישואיו, החל להכין את ספרו החשוב, גמרא שלימה על מסכת פסחים, ביוזמת הגאון הרב מנחם מענדל כשר. מומחה גדול היה הרב ברוך נאה, בפיענוח כתבי יד עתיקים והוא ניצל זאת לבדיקת דפוסים ראשונים של הגמרא, וכך הצליח לנפות שגיאות מוכחות, וערך השוואות ותיקונים על פי דפוסים ישנים.

את החלק הראשון של גמרא שלימה, החל לכתוב מתוך דוחק בדירה קטנה בת חדר וחצי בשכונת בית ישראל, בה גר מיד לאחר נישואיו. מדירה זו עבר לגור לאחר זמן, לשכונת בית וגן, שם המשיך בעבודתו בהכנת ספרו החשוב.

רעייתו הרבנית הדסה, היתה לעזר לו. קשיים רבים היו מנת חלקם, והיא עמדה לצידו, וניהלה את הבית ביד רמה, והותירה לו את כל הזמן לעבודת החקר והכתיבה. עבודה רבה עמדה בפניו, והרבי מליובאוויטש

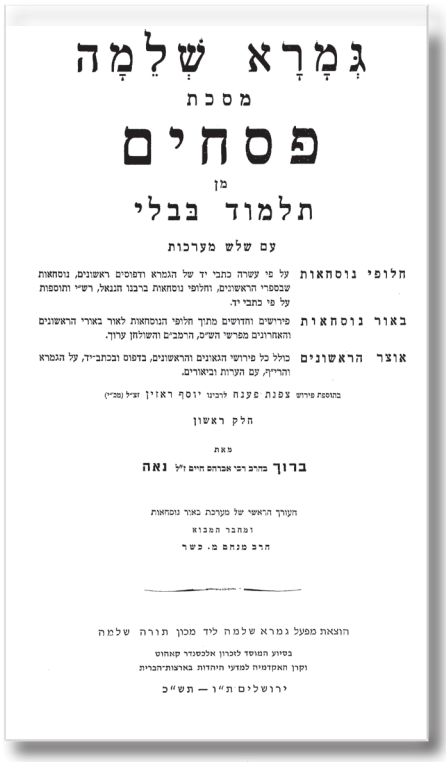

בהתוועדות י"ט כסלו בבית כנסת חב"ד בית ישראל. מימין לשמאל: הגה"ח הרב חנניה יוסף היילפרין, הגה"ח הרב טוביה בלוי שליט"א, הגה"ח הרב משה לייב שפירא, הגה"ח הרב שמואל אהרן שזורי, הגה"ח הרב אריה מרדכי ווקסלשטיין, נואם: הגה"ח הרב ברוך נאה

עודדו לסיים את המלאכה. כך כתב לו במכתב מא' ניסן תשי"ז:

"במענה על מכתבו, בו כותב אודות עבודתו בקודש בהכנה להוציא־לאור מסכת פסחים בהשוואת הנוסחאות מכמה כתבי־יד, בצירוף ביאור רחב בדברי הראשונים...

"ויהי־רצון, אשר חפץ ה' בידו יצליח לפענח תעלומות וצפונות בתורתנו... ושבקרוב יוכל לברך על המוגמר ולהוסיף חיילים בכגון דא מתוך מנוחה והרחבה".

גְּמָרָא שְׁלֵמָה

מסכת

פסחים

מן

תלמוד בבלי

עם שלש מערכות

חלופי נוסחאות על פי עשרה כתבי יד של הגמרא ודפוסים ראשונים, נוסחאות שבספרי הראשונים, וחלופי נוסחאות ברבנו חננאל, רש"י ותוספות על פי כתבי יד.

באור נוסחאות פירושים וחדושים מתוך חלופי הנוסחאות לאור בארי הראשונים והאחרונים מפרשי רש"י, הרמבים והשולחן ערוך.

אוצר הראשונים כולל כל פירושי הגאונים והראשונים, בדפוס ובכתב־יד, על הגמרא והרי"ף, עם הערות וביאורים.

בהוספת פירוש צפנת פענח להרבינו יוסף ראזין זצ"ל (מבי"ז)

חלק ראשון

פאת

ברוך בהרב רבי אברהם חיים זלל נאה

העורך הראשי של מערכת באור נוסחאות

ומחבר המבוא

הרב מנחם מ. כשר

הוצאת מפעל גמרא שלמה ליד מכון תורה שלמה

בסיוע הנשיא לזכרון אלכסנדר קאהוט

וקרן האקדמיה למדעי היהדות בארצות־הברית

ירושלים ת"ו — תש"כ

"גמרא שלימה" כרך ראשון

לקראת הדפסת ספרו הראשון, נסע בשנת תשי"ח לארצות הברית, בכדי לגייס מימון להוצאת הספר. שנה שלימה שהה בארצות הברית, בתחילה בלוס אנג'לס ולאחר מכן בניו יורק. בתקופת ניו יורק, שהה מספר שבתות בשכונת קראון הייטס, וזכה להשתתף בהתוועדויות של האדמו"ר מליובאוויטש. כמו כן זכה להיכנס ל'יחידות' ושוחח עם הרבי בנושאים תורניים.

לרגל יום הסתלקות אביו כ' תמוז בשנת תש"כ, הוציא לאור את הכרך הראשון, ובתקופה הבאה החל לעבוד על כרך נוסף. מחלת לב בה לקה, גרמה לו הפרעות בעבודתו, ולכן רק בשנת תשמ"ו הוציא לאור את הכרך השני, אשר התקבל כמו קודמו, בהתלהבות רבה בין לומדי התורה.

במוצאי שבת לך לך, אור לי"ב מר חשוון תשנ"ו, השיב את נשמתו לבוראה והוא בן 80.

הגאון הרב משה צבי נאה ע"ה

הרב משה צבי נאה, היה ממקימי עולה של תורה וראש וראשון לכל דבר שבקדושה בפתח תקוה. שנים רבות, עבד כמחנך בבית הספר החרדי